

de Schrift haar objekt ziet aangewezen, uit de beginselen der Schrift alleen niet kan worden afgeleid, hoeveel minder dan andere wetenschappen!

Wie kan door afleiding uit beginselen den bloedsomloop in het menschelek lichaam beschrijven?

Wie kan door afleiding uit beginselen de werking van het zenuwstelsel vaststellen?

Wie kan door afleiding uit beginselen een bacteriologie opbouwen?

Wie kan door afleiding uit beginselen het bestaansrecht van een Eerste naast een Tweede Kamer betoogen?

Wie kan door afleiding uit beginselen het Russisch zich eigen maken?

Wie kan door afleiding uit beginselen op de hoogte komen van de literatuur na '80?

Wie kan door afleiding uit beginselen te weten komen, bij welk misdrijf volgens het Nederlandsch strafrecht eenzame opsluiting of geldboete moet worden opgelegd?

Wie kan door afleiding uit beginselen uitmaken op welken lengte- en breedtegraad Oslo ligt?

Men gevoelt het, de deductie, de afleiding uit beginselen laat hier in den steek.

Alleen met empirisch onderzoek kan men hier vorderen.

De beginselen zijn bij al die wetenschappen, bij heel het empirisch onderzoek van beslissende betekenis. Daarover hoop ik nog wel nader te schrijven.

Maar nooit kunnen de beginselen het empirisch onderzoek vervangen.

God spreekt als het ware tot de wetenschap: „hier hebt gij de werkelijkheid. Onderzoek die met het verstand, dat ik u schonk. Maar waar die werkelijkheid in het duister is gehuld, geef ik u mede de lamp van Mijn Woord“.

Met de lamp alleen zonder de werkelijkheid kan de wetenschap niets onderscheiden dan een afgrond.

Met de werkelijkheid alleen zonder de lamp ziet de wetenschap slechts een zwarte vormloze massa.

Maar als de lamp van het Woord den voet der wetenschap voorlicht, zal zij snelle, reële vorderingen maken.

Kan men, zoo wordt wellicht nog bedacht, het empirisch onderzoek niet aan de ongelooftige wetenschap overlaten, terwijl de geloofige wetenschap zich uitsluitend met de beginselen bezighoudt?

Eigenlijk moet ik deze vraag afzonderlijk behandelen.

Thans alleen dit.

Het empirisch onderzoek staat niet op zichzelf. Het is op het allernauwst met de beginselen verbonden.

Het wordt steeds, bewust of onbewust, door beginselen geleid.

Gaat men nu uit van een verkeerd beginsel, dan kan het empirisch onderzoek spoedig iets vinden, wat in zijn kraam te pas komt.

Hoewel zeer zeker het empirisch onderzoek ook van de ongelooftige wetenschap ons van dienst kan zijn, mogen wij het niet ongecontroleerd laten.

En controle staat hier op één lijn met zelfstandig onderzoek.

Trouwens, God heeft in het hart van hem, dien hij niet wetenschappelijke gaven sierde, een drang tot empirisch onderzoek gegeven.

Die drang mag niet worden onderdrukt.

Dat zou een verachting zijn van de gave Gods.

Het hooge gewicht van het empirisch onderzoek springt nu als vanzelf in het oog.

De man van wetenschap, die alleen met beginselen werkt, maar van empirisch onderzoek afziet, is als een die de lucht slaat.

Hij is gelijk aan een arts, die bij het ziekbed van een t.b.c.-lijder allerlei therapeutische theorieën uiteenzet, maar met zijn percussiehamer 's mans borst niet aanraakt, niet ausculteert, zijn sputum niet laat onderzoeken.

Nu vraag ik: wordt onder ons, vooral onder de niet-gestudeerden, soms niet teveel vertrouwen gesteld — ik zeg niet in de beginselen, want daarop kan men nooit te sterk vertrouwen — maar op menschele deductie, afleiding uit beginselen.

Wie b.v. uit de beginselen der Schrift in de kwestie: vrijhandel of protektie ten gunste van de laatste besluit, maakt die geen misbruik van die beginselen? Men beweert wel, dat Kuyper dit gedaan heeft. Doch wie zóó spreekt, heeft zijn rede over de „Heilige Orde“ nooit goed gelezen.

Wel is het een Schriftbeginsel, dat het Overheidsgezag in den weg van het recht het welzijn van de onderdanen heeft te zoeken.

Maar of dit welzijn vrijhandel of protektie vordert, moet het empirisch onderzoek uitmaken.

Nauwkeurig moet daarvoor de oeconomische toestand van eigen en corresponderende landen worden onderzocht.

Dan kan men eerst tot een besluit komen.

Gelet nu op de strooming, voor wie deductie, afleiding uit beginselen, alles is, zou ik het ons Gereformeerde volk op het hart willen drukken: geeft uw heilige beginselen nooit ofte nimmer prijs; maar... hebt tevens meer, veel meer eerbied dan totnogtoe voor het empirisch onderzoek.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Spreekwoord-verviakking.

Dancom zegt men: Is Saul ook onder de profeten?
1 Sam. 19:24; val. 10:12.

Tusschen het spreken van God en het spreken der menschen bestaat een groot verschil. God heeft éénmaal gesproken; ik heb dat tweemaal gehoord; dat is van wie Gods spraak ondergaan heeft, de betuiging. (Ps. 62:12). En dat woord is, hoewel dichterlijk, geen dichterlijke vrijheid; het getuigt integendeel van profetische gebondenheid. Het is de ontzaglijkheid, de majesteit van God, dat Hij maar éénmaal spreekt, al wat Hij spreekt. Israël hoort Hem wel onder zich betuigen; vele malen ook en op velerlei wijze spreekt God tot de vaderen door de profeten. Maar Gods Woord is daarom zoo duur, wijl het in ieder bepaald geval en tot iedere bepaalde ziel en met elk bepaald doel en met elk bepaald effect toch maar éénmaal kan geschieden. Gods Woord is óók geschiedenis; het is mededeeling, maar óók feit van Zijn heils-openbaring; en daarom is het in den hoogsten zin maar een woord voor éénmaal. Het is nooit te herhalen; de woorden Gods mogen zich naar hun inhoud herhalen; maar zijn spreken van die woorden is telkens één; het is den mensch gezet, met een God te worstelen, die Zijn spreken één-vuldig houdt. Maar als God spreekt, als Hij waarlijk spreekt in de ziel, dan hoort men Hem tweemaal; dan is de zekerheid onmiddellijk; wie eenmaal God gehoord heeft, die hoort Hem wederom.

Maar nu spreken ook de menschen. Zij spreken niet eenmaal; want al sprekende worden hun gedachten. Daarom herhalen zij hun spreken; en de spraakmakende gemeente wordt straks de spreekwoorden-makende gemeente. En dat is hun ongeluk; dat is het bederf van de gedachten. Het spreekwoord is immers de glijbaan der kermisgasten in de stad der denkers. Het zet de worsteling der gedachten stil; het maakt het bijzondere algemeen en komt dan met een algemeenheid weer naar elk bijzonder geval toe. Zoo legt het spreekwoord zijn vooroordeel op aan de dingen. En elk vooroordeel, dat uit het zuivere spreken Gods geboren is, is goed, ja, het wordt tot het hoogste gebod. Maar alle vooroordeel, dat uit ons onzuivere hooren geboren is, wordt tot een ramp.

En juist daarom is er geen grooter vijandschap tegen het éénmaal spreken van God dan juist in de spreekwoorden van de menschen.

Dus heeft Israël zich bezondigd tegenover de ontzaglijke spraak van God, toen het een spreekwoord maakte van Saul die ook al onder de profeten was. Van het vreeselijk oordeel van God, die den man, die Samuel te lijf zal, en die David binden wil, neerwerpt en in boeien slaat, heeft Israël de scherpe punt afgeslepen door een „spreekwoord“ er van te maken. Van het goud der openbaring hebben zij pasmunt gemaakt voor de markt der gemakkelijke conversatie, de markt, waarop het zwegen van de binnenkamer met God wordt belachen. God heeft ook hier rondom Samuel en Saul éénmaal gesproken; maar Israël heeft het niet ook maar één keer goed gehoord; en ze hebben de tragedie van Saul op de tafel geworpen van de wisselaars van geestigheden; ze hebben de worsteling van God, die ook in den strijd van David en Saul Zijn Messias zocht, gemaakt tot de vroolijke stoffage van grappige uren, waarin men vlucht voor God, die ons aan het hooren wil zetten, tot tweemaal toe, van wat Hij éénmaal heeft gesproken.

En wie wijs is, late zich nu leeren in eenvoudigheid. Gods Woord, Gods openbaring is niet gegeven voor gemakkelijke menschen, die uit spreekwoorden willen opbouwen de paragrafen van de Institutie van de Waarheid. Wie van verloren levens en van kromgetrokken koningswegen als van Saul grappen maakt, of zelfs maar spreekwoorden, waarbij men geeuwen kan, die heeft niet verstaan, dat hijzelf is, van-nature, (maak van dien term ook geen spreekwoord!) als Saul; immers: profeteeren tegen wil en dank zal eenmaal elk, die verloren is; alle helle-kind is eens een gebodene door den Geest der profetie, die de waarheid perst ook uit onwillige lippen. Wie zóó Gods taal vervlakt, die heeft vergeten, dat bij Saul in elk levensuur God op-trekt naar den Messias, die door Saul niet erkend werd als het einde van den theocratischen staat; die heeft niet gezien, dat elk uur er maar één is; dat Gods historie zich nooit repeteert en dat wie Hem keunen wil, geen spreekwoorden leeren moet, omdat ze zoo gemakkelijk zijn.

Want genade is geen erfgoed. Misschien hebben we ook daar een spreekwoord van gemaakt. Maar als we dat woord éénmaal gehoord hebben, en het tweemaal en vervolgens hebben herhaald in vreeze en beven, dan zullen we zien, dat de spreekwoorden der menschen wel erfgoed zijn, maar dat Gods spreken altijd genade, en daarom immer nieuwe genade is, en dat het dus geen erfgoed kan worden in der eeuwigheid. De genade van Gods Woord is geen erfgoed der spreekwoord-vermakende gemeente.

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Leergeschieden in de Chr. Ger. Kerk in Amerika.

II.

Geven we nu het vervolg op de besluiten der Synode van Kalamazoo:

C. Aangaande het derde punt, rakende het doen van zoogenaamde burgerlijke gerechtigheid door de onwedergeborenen, verklaart de Synode, dat volgens Schrift en Confessie onwedergeborenen, hoewel onbekwaam tot eenig zaligmakend goed (Dordische Leerregele III, IV, 3) zulk burgerlijk goed kunnen doen. Dit blijkt uit de aangehaalde Schriftuurplaatsen, en uit de Dordische Leerregele, III en IV, 4, en de Nederlandsche Geloofsbelijdenis, Art. 30, waar geleerd wordt, dat God zonder het hart te vernieuwen zoodanigen invloed op den mensch oefent, dat deze in staat gesteld wordt burgerlijk goed te doen; ter wijl het uit de aangehaalde uitspraken der Gereformeerde schrijvers uit den bloeitijd der Gerf. theologie bovendien blijkt, dat onze Gereformeerde vaderen van oudsher dit gevoelen hebben voorgestaan.

Na aldus over de leer der algemeene genade zelf en wat daarmee onmiddellijk samenhangt zich te hebben uitgesproken, komt de Synode nu tot de bestrijders van die leer:

H. De Synode spreekt uit, dat onderscheiden uitdrukkingen in de geschriften van de leeraren H. Danhof en H. Hoeksema niet wel te rijmen zijn met wat Schrift en Confessie ons leeren aangaande de drie punten bovengenoemd. Ook oordeelt de Synode dat genoemde leeraren in hunne geschriften enkele sterke uitdrukkingen gebruiken waaruit blijkt, dat ze in hunne voorstelling der waarheid niet genoegzaam rekening houden met de wijze waarop onze Belijdenisschriften zich uitspreken, en vooral niet met punt I van de Utrechtsche Conclusies.

Aan de andere zijde spreekt de Synode uit dat genoemde leeraren in hunne geschriften volgens hun eigen herhaalde verklaringen niet anders willen bedoelen dan de Gereformeerde leer, de leer der Heilige Schrift, en van onze Belijdenisschriften, te leeren, en te verdedigen, terwijl het niet kan worden ontkend, dat zij in de grondwaarheden, zooals die in onze Belijdenisschriften geformuleerd zijn, Gereformeerd zijn, al is het ook met een neiging tot eenzijdigheid.

III. Met het oog op de afwijkende gevoelens van de leeraren H. Danhof en H. Hoeksema inzake de drie bovengenoemde punten, en met het oog op den strijd, die in onze kerken over het leerstuk der Gemeene Gratie of Algemeene Genade is ontbrand, vermaant de Synode de beide broeders om zich in prediking en geschrift te houden aan het standpunt onzer belijdenis inzake de drie besproken punten, en tevens vermaant zij de broeders en de kerken in het algemeen zich te wachten voor alle eenzijdigheid in de voorstelling der waarheid, en zich voorzichtig, gematigd, en bescheiden uit te drukken.

Bij deze kritiek en vermaning aan het adres van de predikanten Danhof en Hoeksema, wilde de Synode het echter niet laten.

Zij wilde blijkbaar in het gevoelen en het optreden van deze broeders zooveel waardeeren, als maar te waardeeren viel.

Zij liet in verband daarmee zelfs een gelukwens tot de kerken uitgaan.

Aan de andere zijde acht de Synode dat in zoverre de leeraren H. Danhof en H. Hoeksema in hunne geschriften waarschuwen tegen wereldgelijkvormigheid, er aanleiding is tot zulk eene waarschuwing met het oog op mogelijk misbruik van de leer der Gemeene Gratie, waarom de Synode zich verroepen acht het volgende Getuigenis tot de kerken te doen uitgaan:

„Nu de Synode zich heeft uitgesproken over een drietal punten, die bij de loochening van de Gemeene Gratie in het gedrang kwamen, en daarmede de algemeene miskenning van die waarheid afkeerig gevoelt zij zich tevens gedrongen om onze kerken, en vooral hare leiders, met allen ernst te waarschuwen tegen alle eenzijdig drijven en dus misbruiken van het leerstuk der Gemeene Gratie. Er bestaat ten dezen een niet te miskennen gevaar. Toen Dr. Kuyper zijn monumentaal werk over dit onderwerp schreef, toonde hij zich reeds bewust te zijn van het gevaar, dat sommigen zich er door zouden laten verleiden tot een zich verliezen in de wereld. De geschiedenis heeft reeds bewezen dat dit gevaar meer dan denkbeeldig was. Ook Dr. Bavinck heeft in zijn Dogmatiek aan dat gevaar herinnerd.

Als wij de geestes-stroomingen van den tegenwoordigen tijd rondom ons nagaan, valt het niet te ontkennen, dat er veel meer gevaar bestaat voor wereldgelijkvormigheid dan voor wereldvlucht. De liberale theologie van den tegenwoordigen tijd wisch feitelijk de grenzen tusschen de Kerk en de wereld uit. De groote betekenis van de Kerk wordt daardoor hoe langer hoe meer gezocht, in het seculier leven. Het besef van een geestelijk-zedelijk antithese verzwakt in toenemende mate in het bewustzijn van velen en maakt plaats voor een vae gevoel van een algemeene broederschap. De prediking beweegt zich grootelijks aan de peripherie van het leven en dringt niet door tot het geestelijk centrum. De leer der bijzondere genade in Christus wordt hoe langer hoe meer op den achtergrond gedrongen. Er is een sterke zucht om de theologie in overeenstemming te brengen met een wetenschap die in dienst staat van het ongelooft. Door de preken door allerlei uitvindingen en ontdekkingen, die zichzelf zeker als gaven Gods in waardeeren wordt een groot deel van de zondige wereld ingedrukt in onze Christelijke gezinnen.

Om al deze en meer dergelijke invloeden, die er

alle zijde, zakelijk, het begin, aan de b, geestelijk, zij hare p, of literair, Christus, punt der, aan het b, levende, u, met heilig, geschrift, Wordt des, anderd de, moogt be, en volma, des Heer, gelijkvoo, en die, berooft.

Van ver, de Synode,

Wel war, maar zij,

Zij gaf,

shuit:

IV. In, dringen, i,

meene ge, missie be, nemen, be,

a. Om, het land,

meene ge, Zulk een,

tot in alle, ontwikkel,

De noodig, geheel. B,

Kerken o, deze zaak,

b. Om, de zaak d,

doende te, betreffend,

kunnen v,

1. Om, strijd der,

gemeensch, dogma ee,

deelname, algemeen,

tot een e,

2. om, zijn der l,

kerkengro, zulk een,

het kan,

voorwaars, twee of v,

c. Doc, predikant,

het leers,

nemen; z,

gebracht i,

lezingen i,

niet een i,

zette, ma,

1. Dit,

leiden tot,

Gemeene,

de onmis,

waarheid;

2. het,

leerstuk l,

de betoek,

in toenen,

zijn geloof,

3. het,

felde leide,

alzo den,

gemeensch,

Gratie.

Hier hee,

Daarvan,

den uitge,

Zonder o,

daarna ph,

Als er k,

ken wordt,

10. de,

menschhe,

de uitverk,

20. de l,

den enkele,

30. het,

rechtighe,

Deze dr,

zindhe,

de en de,

werden du,

Vervolge,

dikanten l,

king van,

Vooris i,

hierover t,

de verma,

wachten,

Dan wi,

bruik va,

op het ge,

Eindelij,

leering o,

opinio zou,

die niet te